

Scenblod – en fråga om teknik

Konstgjort blod kan ha olika användningsområden. På operascenen är kriterierna inte riktigt desamma som inom vården. Men Per Sandströms blod har figurerat i en dialysapparat.

– Är du sjukvårdskunnig? frågar Pehr Sandström Medicinskt FORUMS reporter.

Strax innan vi träffas har han stuckit sig på en ståltråd, någonstans i mörkret bakom scenen. Huden är rejält svullen runt sticket, och vi konstaterar att han har ett färggrant hematom att vänta.

– Det blödde ordentligt – och det såg precis ut som mitt blod!

Med "mitt blod" menar han det konstgjorda blod han tagit fram för operans mer dramatiska scener. Pehr Sandström arbetar som specialeffektmakare på Göteborgsoperan.

Uppfinnarjocke

För tillfället funderar han på hur han skall få stenarna att blöda i vårens uppsättning av Boris Godunov. En stor del av arbetstiden går ut på att hitta kluriga lösningar som publiken sällan tänker på.

För några år sedan satte operan upp Macbeth. I en scen hålls Banquo fast av två män, medan en tredje skär halsen av honom. Ytterligare en man samlade upp det sprutande blodet i en bägare.

– Det kunde se rätt makabert ut, berättar Pehr Sandström. Men det funkade bra.

Han visar västen som sångaren bar under kostymen. Uppfinningsrikedomen har varit stor. Grunden är ett bälte för hantverkare, inköpt på Clas Ohlson. Resåren som håller bältet intill kroppen har fått bilda små fickor. I dessa finns hela den utrustning som får blodet att pulsera.

Radiostyrningen, som i vanliga fall används till att styra garageportar, styr pumpen. Denna är från början avsedd för färskvattnet på båtar. Här finns radiomottagare och batterier. Blodbehållaren är en ombyggd fickplunta.

Från pumpen leddes Banquos blod till en metallplatta som fästes vid kragen. I kulissen stod en tekniker och styrde pulsslagen med fjärrkontrollen. Två hål i plattans övre kant ledde blodet upp mot hals och haka. Ett tredje hål ledde en stråle framåt, att samlas upp i bägaren. Kombattanerna skulle sedan dricka av blodet.

Tvättstuga

– Smaka! uppmanar Pehr Sandström. Scenblodet smakar sött och luktar tvättstuga. Tillsammans med en kollega på maskavdelningen har han experimenterat fram en blandning som ser ut som blod, uppför sig som blod, men är lätt att tvätta bort. Färgämnet är detsamma som används till polkagrisar. Det blandas med Sorbitol som till konsistensen är som sirap. För att minska ytspänningen tillsätts lite sköljmedel. Då flyter blodet ut bättre.

Ryktet om Pehr Sandströms blod har nått en reklamfirma i Skåne. De hörde av sig när de skulle fotografera en dialysapparat, och inte ville använda mänskligt blod. Även i fotograferingssituationen uppförde sig scenblodet som det skulle, och reklamfirmorna blev nöjda.

Lingondricka

Annars är det mycket som skiljer blod på scenen från blod på film. När man gör film kan man ta om scenen om det inte skulle fungera. På scenen måste det fungera perfekt varje gång, upp till femtio föreställningar.

För en filmmakare som skall gestalta ett pistolskott finns särskilda "squibbs" att köpa. Det är en liten laddning med tillhörande vätskepåse som fästes på skådespelaren under skjortan. När den exploderar skjuter den hål i tyget inifrån, skjortan fladdrar till och blodfläcken växer på tyget.

– Men färgen är helt fel, säger Pehr Sandström. Det ser ju ut som lingondricka! Jag såg ju nyss hur mörkt det är när det kommer ur kroppen.

Blodiga noter

Under hösten 2003 spelades Spader Dam på Göteborgsoperan. I en scen anklagas kaptenen för falskspeleri och skjuts i magen. Sångaren stod då med ryggen mot publiken. Laddningen var så kraftig att blodet skvätte fyra–fem meter, ner i orkesterdicket. Musikerna klagade. Det stänkte på deras noter! Hela sceneriet fick flytta in ett par meter på scenen.

Den ryska sångaren hade aldrig tidigare använt squibbs, och var lite nervös inför uppgiften.

– Hur känns det? Gör det ont? undrade han.

Pehr Sandström fick rigga en laddning på sig själv. Närmast kroppen en vadding, därpå en metallskål med laddningen och blodpåsen. Utanpå det hela en hoptråcklad skjorta, som används och lagas varje föreställning.

– Det tar en god stund att preparera och reparera, men går av på några sekunder.

Text	Storm, Karin
Kategori	Artiklar, rep och intervjuer - allmänna
Terapiområde	Varia/Allmänt
Bild	Lars Sundstrand
Nummer	1 –05

